

การศึกษา ความต้องการบุคลากรของสถานบริการสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 – 2555
Health Workforce Demand in Ministry of Public Health
and Local Administrative Organization

สุนีย์ โยคะกุล, ศศ.ม.* อัญญาพร หิรัญพฤษ, ค.ด.**

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการบุคลากรของสถานบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในสาขาวิชาที่สถาบันพระบรมราชชนกผลิต ปี พ.ศ. 2551 – 2555 ดำเนินการศึกษา โดยทบทวนเอกสาร และการใช้แบบสอบถาม ระหว่างเดือน มิถุนายน 2550 – กันยายน 2550 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลเฉพาะทาง ผู้บริหารเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ รวมทั้งสิ้น 724 แห่ง ผลการศึกษา พบว่า สถานบริการ สังกัดกระทรวงสาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องการพยาบาลวิชาชีพมากที่สุด รองลงมาต้องการผู้ช่วย เหลือคนไข้ และผู้ช่วยพยาบาล ตามลำดับ

คำสำคัญ: กำลังคนด้านสุขภาพ, สถานบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This survey study aimed to estimate a number of health care providers needed for working under Ministry of Public Health and Local Administrative Organizations between 2008 and 2013. Data collection was conducted between June and September 2007 through self-administered questionnaire developed by a research team. The sample was composed of 724 organizations including regional hospitals, provincial hospitals, community hospitals, specialized hospitals, city municipalities, town municipalities, and sub district administrative organizations. The result revealed that registered nurses were in the greatest demand followed by patient care assistants and practical nurse.

Keywords : Health force, Ministry of public health, Local Administration organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์โดยทั่วไปของสังคมไทยที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน อันเป็นผลมาจากการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศชาติพ้นจากภาวะความยากจน และล้าหลัง ต่อมายังได้รับอิทธิพลจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมไทยมากมาย อาทิ วิกฤติทางเศรษฐกิจ ช่องว่างความแตกต่าง ความเสื่อมโทรมทางสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม คุณภาพทางสุขภาพของผู้คนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลง “สภาวะสุขภาพ” กำลังเป็นปัญหาที่สำคัญ ทั้งในบริบททางสังคม ความเชื่อ และพฤติกรรม

* นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

สุขภาพ ซึ่งความพร้อมของประชาชนและชุมชนในการดูแลตนเองจะมีบทบาทที่สำคัญที่สุด ส่วนระบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการของงานส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ โดยอาศัยกำลังคนด้านสาธารณสุข ด้วยเหตุนี้ระบบบริการสาธารณสุขจึงไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ให้บริการเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่ในการสร้างความพร้อมในการดูแลสุขภาพตนเองให้แก่ประชาชนด้วย โดยอาศัยกำลังคนด้านสาธารณสุขที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะวิชาชีพในการปฏิบัติงาน ดังนั้นระบบสุขภาพที่ดีจะต้องมีระบบกำลังคนที่ดี ทั้งระบบการกำหนดนโยบาย การวางแผน การผลิต การใช้ และ

การพัฒนา ทั้งนี้ระบบกำลังคนด้านสาธารณสุขต้องสอดคล้องกับระบบสุขภาพที่เปลี่ยนแปลง ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และสร้างความเป็นธรรมแก่ประชาชน กำลังคนด้านสาธารณสุข เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญมากในระบบสุขภาพ เนื่องจากเป็นผู้ที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะวิชาชีพในการปฏิบัติงาน ไม่สามารถใช้เครื่องจักรทดแทนได้ ประกอบกับการลงทุนด้านการผลิต การพัฒนา และการบริหารจัดการกำลังคนด้านสาธารณสุขมีต้นทุนที่สูงมาก ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความต้องการบุคลากรด้านสาธารณสุข หากไม่มีการวางแผนหรือวางแผนไม่เหมาะสม ก็อาจนำไปสู่การขาดแคลนกำลังคนและการกระจายที่ไม่เหมาะสม

ตารางที่ 1 จำนวนความต้องการบุคลากรด้านสาธารณสุข ใน พ.ศ. 2546

สาขา	จำนวนความต้องการ	
	กสธ.	ประเทศ
1. แพทย์	18,203	38,340
2. ทันตแพทย์	6,641	11,614
3. เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข	5,917	6,368
4. เภสัชกร	7,801	13,737
5. เจ้าพนักงานเภสัชกรรม	12,132	20,605
6. พยาบาลวิชาชีพ / พยาบาลเทคนิค	107,028	122,910
7. สาธารณสุขศาสตร์ / สาธารณสุขชุมชน	47,963	57,528
8. นักจิตวิทยา	2,914	3,182
9. นักรังสีเทคนิค	3,100	4,227
10. เจ้าหน้าที่รังสีเทคนิค	2,981	4,227
11. นักเทคนิคห้องปฏิบัติการ	4,753	6,262
12. เจ้าพนักงานวิทยาศาสตร์การแพทย์	3,617	6,262
13. นักกิจกรรมบำบัด	1,373	1,797
14. นักกายภาพบำบัด	2,951	3,507
15. เจ้าพนักงานเวชศาสตร์ฟื้นฟู	1,295	1,753
16. ช่างกายอุปกรณ์	1,846	3,641
17. นักวิชาการโสตทัศนอุปกรณ์	612	704
18. เจ้าพนักงานโสตทัศนอุปกรณ์	612	704
19. นักแก้ไขสื่อความหมาย	820	908
20. นักวิชาการสุขภาพสาขาใหม่	2,267	2,335

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข. แผนแม่บทกำลังคนด้านสาธารณสุข, 2547

ดังเช่นที่กำลังประสบอยู่ในขณะนี้

สถาบันพระบรมราชชนกมีหน้าที่หลักในการผลิตและพัฒนาบุคลากรให้แก่กระทรวงสาธารณสุขและประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องมีการสำรวจข้อมูลความต้องการบุคลากรของสถานบริการในการที่จะมากำหนดนโยบายและต้องการกำลังการผลิตกำลังคนด้านสาธารณสุขให้สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของสถานบริการ

ปัจจุบันระบบบริการสาธารณสุขทำหน้าที่ “ให้บริการ” และ “สร้างความพร้อม” ในการดูแลสุขภาพตนเองให้แก่ประชาชน โดยใช้กระบวนการและเทคโนโลยีต่างๆ อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่ความต้องการกำลังคนภาครัฐในเชิงจำนวน มีแนวโน้มลดลง แต่ต้องการบุคลากรที่มีความสามารถสูง มีความสามารถหลากหลายสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและสภาพงานที่ซับซ้อนมากขึ้น ความต้องการกำลังคนถูกกำหนดโดยผู้ใช้ในแต่ละองค์กรมากกว่ากำหนดจากรัฐโดยรวม ทั้งนี้เป็นผลจากแนวโน้มการจัดรูปองค์กรภาครัฐจะมีลักษณะแยกเป็นองค์กรอิสระ มีขนาดเล็กลง มีอำนาจการบริหารที่เบ็ดเสร็จภายในตัว รวมทั้งนโยบายการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรท้องถิ่น ซึ่งอาจทำให้ความต้องการกำลังคนในอนาคตมีรูปแบบที่หลากหลายตามลักษณะองค์กร และอาจมีไม่เท่ากันในแต่ละพื้นที่ ในปัจจุบันยังไม่มีข้อตกลงที่ชัดเจนว่าต้องการแพทย์ พยาบาล นักสาธารณสุข และบุคลากรสาขาต่างๆ จำนวนเท่าใด จากข้อมูลการวางแผนความต้องการกำลังคน (ระยะเวลา 10 ปี) ของกระทรวงสาธารณสุขตามระบบภูมิศาสตร์สารสนเทศ (GIS) พบว่ามีความต้องการบุคลากรสาขาต่างๆ ดังตารางที่ 1

การวางแผนความต้องการกำลังคนด้านสาธารณสุข ส่วนใหญ่จะเป็นโครงการศึกษาวิจัย และเป็นการศึกษารายวิชาชีพ มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เช่น เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำแผนการผลิตกำลังคน เพื่อกำหนดมาตรการแก้ปัญหาขาดแคลนกำลังคน เป็นต้น การจัดทำแผนกำลังคนด้านสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เริ่มต้นด้วยการวางแผนการจัดเครือข่ายบริการ เพื่อวางแผนการเข้าถึงบริการของประชาชนในพื้นที่ความรับผิดชอบและได้กำหนดเกณฑ์ในการวางแผน

ความต้องการกำลังคนด้านสาธารณสุขของหน่วยบริการต่างๆ ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อกำหนดแผนความต้องการของหน่วยงานต่างๆ และกำหนดรวมเป็นแผนความต้องการกำลังคนของกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้น จึงมีความจำเป็นจะต้องการบุคลากรของสถานบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ตามความต้องการที่แท้จริง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความต้องการบุคลากรของสถานบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2551-2555

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษา เรื่อง การศึกษาความต้องการบุคลากรของสถานบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้ดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ทบทวนเอกสาร
2. สำรวจโดยใช้แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะทำงานใช้แบบสำรวจ ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของหน่วยงาน
ส่วนที่ 2 ความต้องการบุคลากรในปี 2551-2555

ประชากร / กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เป็นเป้าหมายในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ หน่วยงานที่จำเป็นต้องใช้บุคลากรด้านสาธารณสุขได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์จำนวน 25 แห่ง, โรงพยาบาลทั่วไป 70 แห่ง, โรงพยาบาลชุมชน 768 แห่ง, โรงพยาบาลเฉพาะทาง 36 แห่ง, เทศบาลนคร 22 แห่ง, เทศบาลเมือง 119 แห่ง, และองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ 67 แห่ง รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 1,107 แห่ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการส่งแบบสอบถามแบบถึงผู้อำนวยการ

โรงพยาบาลศูนย์จำนวน 25 แห่ง, โรงพยาบาลทั่วไป 70 แห่ง, โรงพยาบาลชุมชน 768 แห่ง, โรงพยาบาลเฉพาะทาง 36 แห่ง, ผู้บริหารเทศบาลนคร 22 แห่ง, ผู้บริหารเทศบาลเมือง 119 แห่ง, และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ 67 แห่ง รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 1,107 แห่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะทำงาน ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ผลรวม

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการบุคลากรด้านสุขภาพของสถานบริการในสังกัดกระทรวง

ตารางที่ 2 ความต้องการบุคลากรด้านสุขภาพของสถานบริการสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในช่วง 5 (ปี 2551 - 2555) 3 อันดับแรก

ลำดับ	สาขา	จำนวนบุคลากรที่สถานบริการสังกัดกระทรวงสาธารณสุขต้องการ (คน)				รวม
		รพศ.	รพท.	รพช.	รพ.เฉพาะทาง	
1	พยาบาลวิชาชีพ	4,587	5,903	11,498	978	22,966
2	ผู้ช่วยเหลือคนไข้	706	1,377	3,760	756	6,599
3	ผู้ช่วยพยาบาล	636	735	1,403	309	3,083
	รวม	5,929	8,015	16,661	2,043	32,648

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า สถานบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีความต้องการพยาบาลวิชาชีพมากที่สุด จำนวน 22,966 คน โดยโรงพยาบาลชุมชนต้องการมากที่สุด จำนวน 11,498 คน รองลงมา โรงพยาบาลทั่วไป จำนวน 5,903 คน และโรงพยาบาลศูนย์ จำนวน 4,587 คน ตามลำดับ รองลงมาต้องการ ผู้ช่วยเหลือคนไข้ จำนวน 6,599 คน โดยโรงพยาบาลชุมชนต้องการมากที่สุด จำนวน 3,760 คน รองลงมา โรงพยาบาลทั่วไป และ โรงพยาบาลเฉพาะทาง จำนวน 1,377 คน และ 756 คน ตามลำดับ

สาธารณสุขและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ยกเว้นสาขา แพทย์ ทันตแพทย์ และเภสัชกร

ระยะเวลาที่ศึกษา

มิถุนายน 2550 – กันยายน 2550

ผลการศึกษา

การสำรวจครั้งนี้ได้ส่งแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 1,107 แห่ง ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 724 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 65.40

1. ความต้องการบุคลากรของสถานบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2. ความต้องการบุคลากรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 3 ความต้องการบุคลากรของเทศบาลนคร ในช่วง 5 (ปี 2551 - 2555) 3 อันดับแรก

ลำดับ	สาขา	จำนวน (คน)
1	พยาบาลวิชาชีพ	46
2	ผู้ช่วยเหลือคนไข้	12
3	ทันตภิบาลระดับประกาศนียบัตร	10

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า เทศบาลนคร มีความต้องการบุคลากรในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพมากที่สุด จำนวน 46 คน รองลงมาคือผู้ช่วยเหลือคนไข้ จำนวน 12 คน และทันตภิบาลระดับประกาศนียบัตรจำนวน 10 คน

ตารางที่ 4 ความต้องการบุคลากรของเทศบาลเมือง ในช่วง 5 (ปี 2551 -2555) 3 อันดับแรก

ลำดับ	สาขา	จำนวน (คน)
1	พยาบาลวิชาชีพ	155
2	ทันตภิบาลระดับประกาศนียบัตร	34
3	ทันตภิบาลระดับปริญญาตรี	12

จากตารางที่ 4 พบว่า เทศบาลนคร มีความต้องการบุคลากรในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพมากที่สุด จำนวน 155 คน รองลงมาคือ ทันตภิบาล ระดับประกาศนียบัตร จำนวน 34 คนและทันตภิบาล ระดับปริญญาตรี จำนวน 12 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ความต้องการบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ในช่วง 5 (ปี 2551 -2555) 3 อันดับแรก

ลำดับ	สาขา	จำนวน (คน)
1	พยาบาลวิชาชีพ	44
2	ทันตภิบาลระดับปริญญาตรี	19
3	ผู้ช่วยพยาบาล	18

จากตารางที่ 5 พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ มีความต้องการบุคลากรในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพมากที่สุด จำนวน 44 คน รองลงมาคือ ทันตภิบาลระดับปริญญาตรีจำนวน 19 คน และผู้ช่วยพยาบาลจำนวน 18 คน ตามลำดับ

อภิปรายผลการศึกษา

การสำรวจความต้องการบุคลากรของสถานบริการสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2551 - 2555 นี้ พบว่าทุกหน่วยงานมีความต้องการบุคลากรสาขาพยาบาลวิชาชีพมากที่สุด จำนวน 24,692 คน ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาของ กฤษดา แสงดี (2550) ที่พบว่า ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 มีพยาบาลวิชาชีพในวัยทำงานทั้งหมด 97,942 คน ในขณะที่ความต้องการพยาบาลวิชาชีพในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับ 119,700 คน ดังนั้นจึงขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพอยู่ประมาณ 31,260 คน ความต้องการพยาบาลวิชาชีพกำลังเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นทั่วโลก ในประเทศไทยนั้นนอกจากความขาดแคลนแล้ว ยังพบว่าการกระจายของพยาบาลวิชาชีพก็ไม่เหมาะสมทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของประชาชน (สภากาญพยาบาล, 2549)

การขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทยนั้นเกิดขึ้นทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549) และการขาดแคลนดังกล่าวส่งผลให้มีความต้องการบุคลากรที่สนับสนุนการบริการพยาบาลมากขึ้นตามไปด้วย ดังผลการสำรวจครั้งนี้พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ที่ต้องการรองลงมาคือ ผู้ช่วยเหลือคนไข้ และผู้ช่วยพยาบาล เช่นเดียวกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2549) ที่พบว่า ในกลุ่มอุตสาหกรรม การแพทย์ มีความต้องการพยาบาลห้องผ่าตัด และผู้ช่วยพยาบาล รองลงมาจากพยาบาลวิชาชีพ

กลุ่มบุคลากรที่มีความต้องการมากรองลงมาคือบุคลากรในสายเทคนิคการแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ ทั้งระดับปริญญาและระดับประกาศนียบัตร บุคลากรสายนี้มีความต้องการมากเนื่องจากมีปริมาณงานมากขึ้น อีกทั้งคุณภาพของการตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการมีมากขึ้น ตามเทคโนโลยี ที่ก้าวหน้า ถึงแม้จะมีเครื่องมือที่ทันสมัยแต่ก็จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรกลุ่มนี้ให้ก้าวหน้าตามไปด้วย บุคลากรสาขานี้มีความต้องการสูงในภาคเอกชนเช่นเดียวกัน

บุคลากรสาธารณสุขที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่งคือด้านทันตกรรม ซึ่งมีความต้องการทั้งระดับปริญญาและระดับประกาศนียบัตร รวมทั้งระดับผู้ช่วย ดังการศึกษาของกองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย (2549) พบว่า มีความจำเป็น

ต้องเพิ่มการผลิตและปรับหลักสูตรการผลิตทันตภิบาลให้มีศักยภาพในการบริการที่สูงขึ้น ที่เน้นการทำงานส่งเสริมป้องกันและทำงานเชิงรุก และควรพัฒนาหลักสูตรทันตภิบาลในปัจจุบัน (หลักสูตร 2 ปี) เป็นหลักสูตร 4 ปี “สาธารณสุขศาสตร์บัณฑิต (ทันตสาธารณสุข)” ที่เน้นงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากและงานทันตกรรมป้องกันเป็นหลักทั้งหมด

ความต้องการบุคลากรสาขาเวชระเบียนกำลังเป็นที่ต้องการของสถานบริการเป็นจำนวนมากทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากระบบบริการสุขภาพปัจจุบันต้องมีระบบข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ทันสมัย เป็นสากล และสามารถเชื่อมโยงกันได้ทั้งระบบ การพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลสมัยใหม่จำเป็นต้องใช้ผู้มีความรู้ ความสามารถ

ความต้องการบุคลากรของสถานบริการทุกประเภทและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีลักษณะคล้ายกันคือมีความต้องการบุคลากรที่ให้บริการในคลินิกมากที่สุดและส่วนใหญ่เป็นบุคลากรระดับผู้ช่วยวิชาชีพมากกว่าระดับวิชาชีพ ทั้งนี้อาจเนื่องจากปัจจุบัน รัฐบาลจำกัดการเพิ่มกำลังคนในภาคราชการ ทำให้ไม่มีตำแหน่งข้าราชการรองรับบุคลากรระดับวิชาชีพ สถานบริการต่างๆ จำเป็นต้องจ้างลูกจ้างชั่วคราวด้วยเงินบำรุงสถานบริการของตนเอง การจ้างบุคลากรระดับผู้ช่วยจะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่า สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่นั้นยังให้บริการสาธารณสุขในระดับปฐมภูมิ จึงยังไม่มี ความจำเป็นต้องจ้างบุคลากรระดับวิชาชีพมากนัก

ข้อเสนอแนะ

1. กระทรวงสาธารณสุข ควรให้ความสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุขอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังคนสาขาที่ทำงานสร้างประโยชน์แก่สาธารณสุข
2. สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ควรจัดให้มีระบบการคัดเลือกบุคคลเพื่อผลิตและพัฒนาเป็นกำลังคนด้านสาธารณสุขที่ส่งเสริมให้โอกาสกับบุคคลในท้องถิ่น/ชุมชนเข้าศึกษาเพื่อกลับไปทำงานในภูมิลำเนาเดิม
3. กระทรวงสาธารณสุข ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนและกำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้มีการจัดสรรและกระจายกำลังคนด้านสาธารณสุขให้สอดคล้องกับ ความ

จำเป็นและความแตกต่างในแต่ละพื้นที่เพื่อลดช่องว่างของความขาดแคลน และเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่กำลังคนด้านสาธารณสุข

4. กระทรวงสาธารณสุขควรจัดให้มีกลไกระดับชาติดูแลนโยบาย ทิศทาง และแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุขกระทรวงสาธารณสุขควรปรับการบริหารบุคคลและบริหารองค์กรให้มีความหลากหลายมีประสิทธิภาพเพื่อแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายกำลังคนและปัญหาความแข็งตัวของกำลังคนในภาครัฐ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรสำรวจความต้องการบุคลากรในระดับสถานีอนามัยและศูนย์บริการสุขภาพชุมชน เพื่อให้มีข้อมูลครบครอบคลุมทุกระดับ
2. ควรทำการศึกษาวิจัยความต้องการบุคลากรสาขาใหม่ที่อาจสอดคล้องกับระบบบริการที่เปลี่ยนแปลงไป
3. สถาบันพระบรมราชชนกควรทบทวนแผนการผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริง
4. สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการศึกษาความต้องการคุณลักษณะเฉพาะของกำลังคนด้านสาธารณสุข และแนวทางการแก้ปัญหาค่าขาดแคลนกำลังคนด้านสาธารณสุขในท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษดา แสงดี. (2552) “อุปทานของกำลังคนพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทยปัจจุบัน” . ในเอกสารการประชุมพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ 13. วันที่ 5-9 พฤศจิกายน 2550. “การวางแผนกำลังคน” (2550). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.pharm.su.ac.th>. (วันที่ค้นข้อมูล : 22 พฤศจิกายน 2550).
- กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย. (2549). การจัดบริการบูรณาการส่งเสริมป้องกันสุขภาพช่องปากในศูนย์สุขภาพชุมชนปี 2549. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.Dental.anamai.moph.go.th/go_downloads.php? Ref = 20071019155451-

downloads-2.doc. (วันที่ค้นข้อมูล : 27
ธันวาคม 2550)

กระทรวงสาธารณสุข. (2547). **แผนแม่บทกำลังคนด้าน
สาธารณสุข.** (อัครลำเนา)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2549). **การ
วางแผนการจัดการศึกษา สาขาพยาบาลศาสตร์.**

เอกสารประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการ
สภาการศึกษาด้านการวางแผนการจัดการศึกษา
เพื่อผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศ
ครั้งที่ 3 / 2549.